

NTR
ZATERDAGMATINEE
SERIE RFO & FRIENDS I 3

14 JANUARI 2023 14.15-16.10 UUR

Spiegelzaal 13.40-14.05 uur
Frederike Berntsen in gesprek met Robin de Raaff

EEN NIEUW VIOOLCONCERT MET LEILA JOSEFOWICZ

Radio Filharmonisch Orkest

Karina Canellakis dirigent
Leila Josefowicz viool

Robin de Raaff 1968

Sfera voor groot orkest, 2020 - wereldpremière
Gecomponeerd in opdracht van de NTR ZaterdagMatinee, met steun van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en de NTR ZaterdagMatinee. De première was oorspronkelijk gepland op 21 november 2020, maar werd als gevolg van de covid-pandemie uitgesteld.

Helen Grime 1981

Vioolconcert 2016

PAUZE

Johannes Brahms 1833-1897

Tweede symfonie in D opus 73 1877

Allegro non troppo
Adagio non troppo
Allegretto grazioso (quasi andantino)
Allegro con spirito

De oren afstellen met Bas Wiegers

21 januari 14.15 uur, Concertgebouw Amsterdam
13.40-14.05 uur: Frederike Berntsen in gesprek met Wilbert Bulsink

Asko|Schönberg, Slagwerk Den Haag
& Saxofonisten van Ensemble Klang
Bas Wiegers dirigent, Katrien Baerts sopraan

Tulve Lijnen **Torstensson** Licks & Brains II
Hilli Peach (Nederlandse première) **Bulsink** Smashing
Mirrors (wereldpremière, opdrachtwerk Asko|Schönberg,
met steun van Fonds Podiumkunsten)

Focus op Noord-Europese componisten

De Volkskrant bestempelde hem als 'de groeibriljant onder de dirigerende veertigers in Nederland'. Aanleiding was een concert in de ZaterdagMatinee, waarin Bas Wiegers met het Radio Filharmonisch Orkest een zinderende uitvoering van Prokofjevs *Zesde symfonie* gaf. Deze keer begeeft Wiegers zich met Asko|Schönberg en een kring van bekende specialisten op het terrein dat als zijn specialisme geldt: de hedendaagse muziek. Het belooft een gevarieerde staalkaart te worden. Zo bedrijft de Estse Helena Tulve akoestische alchemie met invloeden uit Frans spectralisme, gregoriaans en oosterse muziek. Haar werk *Lijnen*, op teksten van de Vlaamse dichter Roland Jooris, grossiert in iriserende timbremsels. De Fin Sebastian Hilli wil, associërend op het woord 'perzik', een gevoel oproepen "van zomerlucht en lichte briesjes, dat de zintuigen wakker maakt en de zoetheid van een vrucht uitstraalt". Het oudste werk op het programma is de labyrintische 'klassieker' *Licks & Brains II* (1988) van de Nederlandse Zweed Klas Torstensson.

Luisteren met Wilbert Bulsink

Asko|Schönberg verleende een compositieopdracht aan Wilbert Bulsink, die het publiek in zijn nieuwe werk wil uitnodigen tot contrasterende luisterhoudingen: "Ik houd van composities waarin ik mijn oren steeds opnieuw moet afstellen om te kunnen volgen waarnaar ik luister."

Uitzending NPO Klassiek

Dit concert wordt live uitgezonden via NPO Klassiek. U kunt het ook beluisteren via [ZATERDAGMATINEE.NL](https://www.zaterdagmatinee.nl). Het concert, zonder voor- en/of pauzeprogramma, kunt u na enkele dagen terugvinden op [NPOKLASSIEK.NL/CONCERTEN](https://www.npoklassiek.nl/concerten)

Telefoons in de zaal

Geconcentreerd luisteren is voor de meeste Matinee-bezoekers de ideale manier om van muziek te genieten. Daarom vragen wij u zoveel mogelijk met elkaar rekening te houden, de telefoon op 'stil' te schakelen en geen foto's te maken voordat de muziek is uitgeklonken.

Podcasts bij de NTR

Beluister de podcast *Sterren van de Zaterdag-Matinee*. In de nieuwste afleveringen spreekt Hans Haffmans met componist, klarinettist en dirigent Jörg Widmann en violist Simone Lamsma.

[NPOKLASSIEK.NL/PODCASTS/
MARKANTE-MAESTROS](https://www.npoklassiek.nl/podcasts/markante-maestros)

62e seizoen 14 januari 2023

EEN NIEUW VIOOLCONCERT MET LEILA JOSEFOWICZ

**"Nicht die Tradition schafft den Komponisten,
sondern der Komponist die Tradition."**

Bernd Alois Zimmermann

Robin de Raaff en Zimmermanns bolvormige tijd

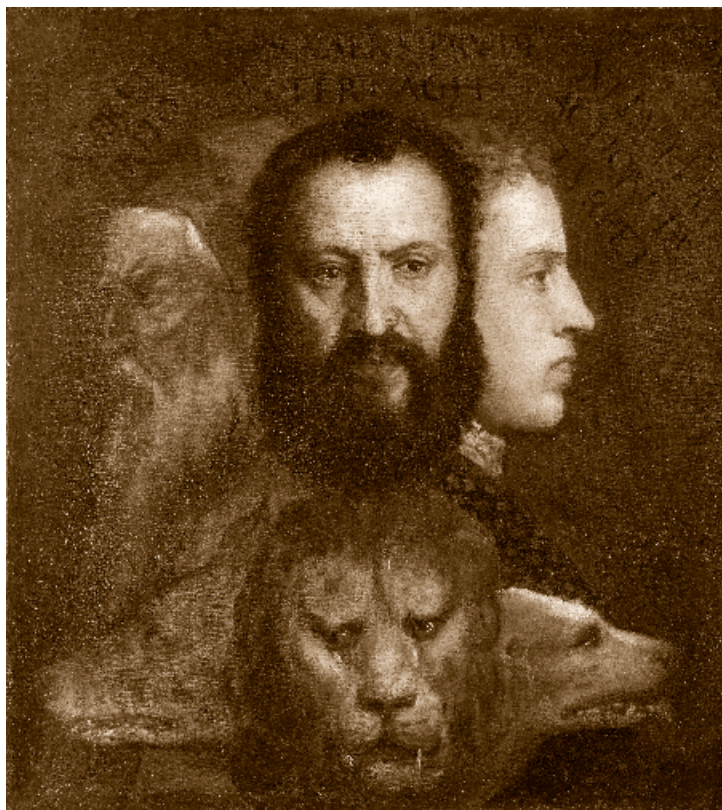
Robin de Raaff is een hedendaagse meester van het orkestpalet. *Sfera*, het opdrachtwerk van de NTR ZaterdagMatinee dat vandaag boven het doopvont wordt gehouden, is een autonoom werk, maar vormt samen met *Unisono* (2004) zijn *Vijfde symfonie 'Allegory of Time'*. Die ondertitel is een directe verwijzing naar een enigmatische doek van de Venetiaanse renaissanceschilder Titiaan, dat zich in The National Gallery in Londen bevindt onder de naam *An Allegory of Prudence*, maar dat ook vaak als een allegorie van de tijd wordt gelezen. Het doek toont drie mannelijke hoofden, in drie fases van het leven: ouderdom, middelbare leeftijd en jeugd. Elk hoofd wordt vergezeld van dat van een dier, respectievelijk een wolf een leeuw en een hond. De oude man kijkt naar het verleden, de jongere man kijkt ons in het heden recht aan, en de jongeling heeft de blik op de toekomst gericht.

Op het doek is met enige moeite een Latijnse inscriptie te ontwaren: *Ex praeterito praesens prudenter agit ni futura actione deturpet*. Vrij vertaald: *op basis van het verleden, gaat het heden voorzichtig te werk, opdat de toekomst niet verpest wordt.*

Hommage aan Zimmermann

Het gelijktijdig afbeelden van die drie generaties vormt een brug naar De Raaffs andere inspiratiebron. *Sfera* is een hommage aan de Duitse componist Bernd Alois Zimmermann, een van de meest markante componisten van de vorige eeuw. Anders dan zijn meer iconoclastische collega's Stockhausen, Nono en Boulez, die na de

Tweede Wereldoorlog om hoofdzakelijk ideologische redenen braken met de cultuur van het verleden, heeft Zimmermann de traditie nooit afgezworen. Daarnaast haalde hij, die om den brode ook voor het theater, radio en televisie componeerde, de grote scheidingswand neer tussen de lichte muziek en de steeds ontoegankelijker klassieke muziek. Zelf noemde hij zijn esthetiek 'pluralistisch.' Zijn gebruik van technieken als montage en collage, en de vaak intuïtieve manier waarop hij verschillende historische en actuele stijlen combineert, van Bach-citaten en neoclassicisme tot dodecafonie en serialisme, maken hem tot een postmodernist *avant la lettre*, en ook een profetisch voorloper van een huidige generatie componisten, voor wie de vele genres en historische stijlen een onuitputtelijke, hedendaagse schatkamer vormen.

Titiaan (1488/90-1576)
An Allegory of
Prudence (ca.1550)
The National Gallery,
Londen

'Kugelgestallt der Zeit'

Het combineren van verschillende tijdsperiodes was voor Zimmermann evenwel geen esthetische 'Spielerei', er zat een diepere gedachte achter. Aangespoord door schrijvers als James Joyce en Ezra Pound en denkers als Henri Bergson en Edmund Husserl, ontwikkelde hij een eigen visie op het fenomeen tijd. Het is met name dat aspect van Zimmermanns gedachtengoed dat De Raaff fascineerde. De centrale inspiratiebron voor beide componisten is Augustinus. Ook deze kerkvader, die anderhalf millennium geleden leefde, stelde het traditionele, chronologische tijdsconcept ter discussie. Hij beschouwde de drie klassieke tijdsdimensies van verleden, heden en toekomst, als een constante expressie van het heden. Ze zijn verankerd in de ziel van de mens en corresponderen met haar drie perspectieven: het verleden met de herinnering, het heden met de aanschouwing en de toekomst met de verwachting, precies zoals Titiaan het op zijn doek verbeeldde. Zimmermann meende met zijn muziek die verschillende aspecten van de tijd met elkaar te kunnen verenigen, en in zekere zin te overwinnen. Hij noemde dit met een eigen metafoor de 'Kugelgestallt der Zeit', ofwel 'de sferische vorm van de tijd'.

Als eerbetoon aan Zimmermann en zijn gedachtengoed gaf De Raaff zijn compositie de naam *Sfera*, een directe verwijzing naar diens 'bolvormige' tijd. Een zeer uitgebreid orkest, inclusief een uitgebreide batterij aan percussie-instrumenten, is bij uitstek het medium waarin diversie dimensies naast elkaar kunnen bestaan. In zijn zeer gelaagde partituur worden de drie levensfasen muzikaal op verschillende manieren uitgedrukt, waarbij alle parameters van de orkestrale compositie worden ingezet: ritme, harmonische structuur, dynamiek, articulatie, instrumentatie etc. Maar de levenslust van de jeugd, de daadkracht van de middelbare leeftijd en de berusting van de ouderdom volgen elkaar niet chronologisch op. In overeenkomst met Zimmermanns bolvormige tijd zijn ze voortdurend tegelijkertijd aanwezig. *Sfera* is in zekere zin de tegenpool van *Unisono* uit 2004. Waar in *Unisono* uit één kernachtige noot op organische wijze een ongekende diversiteit ontstaat, wordt in *Sfera* de veelheid der dingen op ingenieuze wijze samengebracht.

'Een ballet van een oneindig aantal heelallen'

De Raaff heeft de strijkerssectie daarbij een bijzonder functie toebedeeld: "Zij vormen vanaf de eerste maten een bijna onbeweeglijk

Robin de Raaff

klanklichaam dat zich als een bol van stilstand rondom de snelle uitspattingen van het orkest aftekent, een laatste overblijfsel van iets wat bijna uit het zichtveld is verdwenen. Bevinden we ons binnen in, of juist buiten deze klanksculptuur? Zijn wij toeschouwers of onderdeel van het geheel? In het begin zoom ik nog in en uit, maar uiteindelijk zijn we zo ver uitgezoomd dat twee sferen (bolvormen) naast elkaar zichtbaar worden. Vanaf de grootste afstand zien we juist het drukste beeld: een ballet van een oneindig aantal heelallen die in elkaar verstrengeld raken en nieuwe oerknallen doen ontstaan. Het is een poging om de onvoorstelbaar grote dimensies, die ver buiten ons steeds verder reikende gezichtsveld, in de loop van miljarden jaren in hun eigen tempo zijn geformeerd, in klank zichtbaar te maken.”

“Bevinden we ons binnen in, of juist buiten deze klanksculptuur? Zijn wij toeschouwers of onderdeel van het geheel?”

Robin de Raaff over *Sfera*

De Raaff droeg *Sfera* op aan zijn moeder. Het eerder gecomponeerde *Unisono*, dat overigens het tweede deel van de *Vijfde symfonie* vormt, werd opgedragen aan zijn vrouw Maria, en de hele symfonie aan hun dochter Cecilia. Daarmee vormt dit werk een vrouwelijk pendant voor de drie mannelijke generaties die in Titiaans schilderij vertegenwoordigd zijn.

Sfera had al in 2020 in première moeten gaan, toen de vijftigste verjaardag van de dood van Zimmermann werd herdacht, maar een dergelijk omvangrijk orkestwerk was in de destijds geldende anderhalvemeteropstelling niet realiseerbaar. Vandaag krijgt De Raaffs *Vijfde symfonie* eindelijk haar voltooiing.

Helen Grime: onstuimig en gevoelig

De Schotse componiste Helen Grime lijkt een voorliefde te hebben voor het genre van het soloconcert. Een van haar eerste grotere composities was het *Hoboconcert* uit 2003, dat ze voor zichzelf geschreven had. Ze studeerde behalve compositie immers ook hobo. Later volgden een klarinetconcert en een percussieconcert, en in 2022 ging haar nieuwe concert voor trompet en orkest in première. Vandaag beleven we de Nederlandse première van haar *Concert voor viool en orkest* uit 2016, een opdrachtwerk van het Symfonieorkest van de Zweedse Radio (Sveriges Radios Symfoniorkester).

Helen Grime werd tot het componeren van het vioolconcert geïnspireerd door diverse samenwerkingen met violiste Malin Broman, concertmeester van het Zweedse orkest. Naar eigen zeggen was Grime zeer onder de indruk van de ‘ferocity, power and passion’ van haar spel. Bromans vermogen om zowel zeer uitbundig en zelfs wild te spelen, maar daarnaast ook zeer sensibel en met een groot gevoel voor kleur, vindt zijn weerslag in het concert. Door de combinatie van deze tegenovergestelde kwaliteiten is het werk een studie in contrasten geworden. Virtuozes en onstuimige passages, waarbij het hele bereik van de viool bespeeld wordt en de strijkstok duchtig heen en weer gaat, worden afgewisseld door lyrische gedeeltes.

Helen Grime

‘Exactly the right notes’

Grime beschrijft haar muzikale taal zelf als ‘gedetailleerd en complex’. Als inspiratiebronnen noemt ze onder anderen Messiaen, Boulez, Stravinsky, Bach en Ravel. Haar muziek is altijd gelaagd. Ze houdt van lange expressieve lijnen en van rijke harmonieën, die de categorieën van tonaal en atonaal overstijgen. Haar streven om altijd ‘exactly the right notes’ te vinden, maakt van haar niet bepaald een snelschrijver, aan het *Vioolconcert* heeft ze jarenlang gewerkt. Het is een uitdagend stuk geworden, zowel voor de solist als voor het orkest. Het bestaat uit één doorgaande beweging, maar is in de partituur duidelijk opgedeeld in drie secties, die verbonden worden door dromerige overgangspassages. Er is geen inleiding, de viool valt in de derde maat meteen met de deur in huis. De algemene sfeer is donker en eerder onheilspellend, en het concert eindigt net zo abrupt als het begon.

De wereldpremière van het *Vioolconcert* vond plaats op 15 december 2016, met natuurlijk Malin Broman als soliste, begeleid door de opdrachtgever, het Symfonieorkest van de Zweedse Radio onder leiding van Daniel Harding. Ondertussen heeft ook de Amerikaans-Canadese violiste en onvermoeibare pleitbezorgster voor nieuw vioolrepertoire Leila Josefowicz het stuk in haar repertoire opgenomen.

Johannes Brahms' Pastorale met een rouwrandje

Brahms was weliswaar geen wonderkind zoals Mozart of Mendelssohn, maar scheerde als jonge componist al hoge toppen. Reeds als twintiger schreef hij prachtige pianomuziek, kamermuziek, liederen en koorwerken die tot het beste in die genres behoren. Maar het orkest, en met name het genre van de symfonie benaderde hij met enige terughoudendheid. Hij componeerde als jongeman twee serenades en een pianoconcert. Ook in *Ein deutsches Requiem*, primair een vocaal werk, kon hij zich oefenen in de kunst van de instrumentatie. Pas met de *Variaties op een thema van Haydn* uit 1873 legde hij zijn meesterproef in orkesterschriftuur af. De weg naar een eerste symfonie was vrij. Maar de verwachtingen waren hooggespannen. Het artikel *Neue Bahnen* uit 1853, waarin Robert Schumann de jonge Brahms zowat aankondigde als de nieuwe Messias van de muziek, had ook niet bepaald geholpen om de druk te verlichten. Pas in 1876 presenteerde Brahms, de veertig al ruim gepasseerd en na bijna vijftien jaar zwoegen, uiteindelijk zijn *Eerste symfonie*. De reacties waren gemengd. Een criticus vatte het snedig samen: de symfonie wordt eerder gerespecteerd dan geliefd. Maar dirigent Hans von Bülow noemde het werk de 'Tiende van Beethoven'. Missie in zekere zin geslaagd dus. Het lijkt erop dat na die krachttoer van de *Eerste symfonie* de last van de Beethoven-erfenis van Brahms' schouders viel. Nagenoeg onmiddellijk begon hij aan een tweede, een stuk dat in tegenstelling tot de nogal serieuze *Eerste*, een sfeer van vrijheid ademt. Mogelijk hebben we hier de ware Brahms te pakken.

Pörtschach am
Wörthersee, gravure
door Marko Pernhart
(1824-1871)

In de zomer van 1877 schrijft Brahms aan zijn vriend, de Weense criticus Eduard Hanslick, dat hij hem in de winter een nieuwe symfonie zal laten horen, die 'heiter und lieblich' is, opgewekt en liefelijk dus. Hij bevond zich op dat moment in Pörtschach, aan de oever van de Wörthersee, want net als Beethoven ontvluchtte Brahms graag de drukte van de stad. Hij bracht de zomer door op idyllische plekken in Oostenrijk of Zwitserland door. In diezelfde brief aan Hanslick schrijft hij ook nog: "de Wörthersee is een maagdelijke bodem, daar vliegen zoveel melodieën dat je moet uitkijken dat je er niet op trapt."

Vanwege de connectie met zijn zomervakantie en haar algemene sfeer, wordt Brahms *Tweede* ook wel zijn 'pastorale' genoemd. Maar bij het verbinden van biografische gegevens met het artistieke creatieproces is altijd voorzichtigheid geboden. In diezelfde zomerse idylle waarin de *Tweede symfonie* ontstond, schreef Brahms ook het doorwrochte motet *Warum ist das Licht gegeben dem Mühseligen?*. Hij noemde het zelf 'een klein essay over de grote waarom-vraag.' In de eerste twee delen van de symfonie valt een donkere ondertoon te bespeuren. En zelfs het onschuldige thema'tje van de hobo, waarmee het nochtans lichtvoetige Allegretto grazioso opent, heeft een weemoedige klank.

"De Wörthersee is een maagdelijke bodem, daar vliegen zoveel melodieën dat je moet uitkijken dat je er niet op trapt." Johannes Brahms

"Ik moet bekennen dat ik ook een zwaar melancholisch mens ben, en dat er voortdurend zwarte vleugels boven ons heen fladderen", schrijft Brahms aan een oudere collega, de dirigent Vinzenz Lachner, die hem naar de betekenis van de sombere trombones en het paukengeroffel in het eerste deel van de symfonie had gevraagd. En aan zijn uitgever Simrock schreef hij, weliswaar met een flinke dosis ironie: "Ik heb nog nooit zoiets droevigs, mineurigs, geschreven; de partituur moet met een rouwrand verschijnen." Het is misschien juist dat spanningsveld tussen de opgewekte, zomerse lyriek en de nostalgische ondertoon, dat deze compositie haar verleidelijke gelaagdheid geeft. In ieder geval werd ze in tegenstelling tot de *Eerste* meteen door het publiek in het hart gesloten.

Jan Van den Bossche

SONUS SIMULUM

Karina Canellakis

Sinds 2019 is de in New York City geboren Karina Canellakis chef-dirigent van het Radio Filharmonisch Orkest. Daarnaast werkt zij als vaste gastdirigent van het London Philharmonic Orchestra en het Rundfunk-Sinfonieorchester Berlin. In seizoen 2022-2023 debuteert zij bij het New York Philharmonic, het National Symphony Orchestra en Pittsburgh Symphony. Na haar optreden bij de BBC Proms keert zij ook terug bij het Orchestre de Paris, de symfonieorkesten van Boston en Dallas, het Philadelphia Orchestra, San Francisco Symphony en het Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks. Na *Kat'a Kabanová* in maart 2022 vervolgt zij op 1 april haar Janáčekcyclus met *Het sluwe vosje*. Eerder dirigeerde zij opera's als *Jevgeni Onegin*, *Don Giovanni*, *Die Zauberflöte*, *Le nozze di Figaro*, *the loser* van David Lang en *The Hogboon* van Peter Maxwell Davies. Na het winnen van de Sir Georg Solti Conducting Award in 2016 leidde Canellakis orkesten als het Cleveland Orchestra, Chicago Symphony, het Gewandhausorchester Leipzig, het NDR Elbphilharmonie Orchester, het Orchestre Symphonique de Mon-

tréal, de Münchner Philharmoniker en de symfonieorkesten van Melbourne, Sydney, Toronto, Cincinnati, Minnesota, Detroit en Wenen. In 2019 was zij de eerste vrouw ooit die de First Night of the BBC Proms dirigeerde, een jaar eerder de eerste die in Stockholm het Nobelprijconcert leidde. Het was Sir Simon Rattle, die haar kende van haar optredens als violist in de Berliner Philharmoniker (als lid van de Orchester-Akademie aldaar), die Karina Canellakis tot een dirigentencarrière aanzette. Vele jaren trad zij al op als violsolist, gastaanvoerder en kamermusicus. Zij bracht haar zomers musicerend door bij het Marlboro Music Festival, totdat dirigeren de centrale plaats in haar carrière innam.

Leila Josefowicz

Al op haar derde jaar begon de Canadees-Amerikaanse Leila Josefowicz met vioolspelen en vijf jaar later stond ze op het podium met het *Eerste violconcert* van Bruch. Ze was dertien jaar toen ze werd toegelaten tot het Curtis Institute of Music in Philadelphia, waar ze studeerde bij Joseph Brodsky en Jaime Laredo. Haar internationale doorbraak volgde op de verschijning van haar eerste cd, met de violconcerten van Tsjaikovski en Sibelius.

Leila Josefowicz is een gepassioneerd pleitbezorger van hedendaagse muziek en werkt nauw samen met componisten als Colin Matthews, Luca Francesconi, John Adams en Esa-Pekka Salonen, die speciaal voor haar werken hebben geschreven. Haar meest recente cd-opname (2019) bevat het *Violconcert* van Bernd Alois Zimmermann met het Fins Radio Symfonieorkest onder leiding van Hannu Lintu. Ze

FRÉRIE

ontving Grammy-nominaties voor haar opnames van *Scheherazade.2* van John Adams met het St. Louis Symphony Orchestra onder leiding van David Robertson en voor het *Violconcert* van Esa-Pekka Salonen met hetzelfde orkest onder leiding van de componist. Behalve met het Radio Filharmonisch Orkest brengt Leila Josefowicz het *Violconcert* van Helen Grime dit seizoen in première met de orkesten van St. Louis en Toronto en met het Finse Sinfonia Lahti. Tot de hoogtepunten van de afgelopen jaren behoort de samenwerking met de Berliner Philharmoniker, het Tonhalle-Orchester Zürich, het Koninklijk Concertgebouworkest, het Orchestre de la Suisse Romande en de orkesten van Oslo, Boston, Chicago, San Francisco, Cleveland en Philadelphia, met dirigenten als Matthias Pintscher, John Storgårds, Esa-Pekka Salonen, Louis Langrée, Hannu Lintu en John Adams.

Met componist/dirigent Oliver Knussen (1952-2018) heeft Leila Josefowicz in meer dan dertig verschillende concertprogramma's samengewerkt.

Sinds 1985 geeft Leila Josefowicz recitals met de Amerikaanse pianist John Novacek. In 2018 won ze de Avery Fisher Prize. Tien jaar eerder al ontving ze de prestigieuze MacArthur Fellowship, een onderscheiding voor prominente wetenschappers, schrijvers en musici.

Eerder in de Matinee: Mendelssohn *Violconcert* (1997), Adams *Dharma at Big Sur* (2006), Stravinsky *Violconcert* (2013), Berg *Violconcert* (2017)

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest, opgericht in 1945, is een onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven. Behalve het grote symfonische repertoire speelt het orkest, meer dan welk ander Nederlands symfonieorkest, muziek van dit moment. Het betreft vaak premières van werk dat in opdracht van de omroepseries NTR ZaterdagMatinee en AVROTROS Vrijdagconcert wordt geschreven. Vernieuwende concertformats als *Pieces of Tomorrow* en *In the Living Room* bereiken een opvallend jong publiek. Vrijwel alle concerten worden rechtstreeks uitgezonden op NPO Klassiek. Dat betekent vanzelf dat het Radio Filharmonisch Orkest optreedt voor een livepubliek dat vele tientallen malen groter is dan een concertzaal ooit zou kunnen herbergen.

Het orkest wordt sinds 1 september 2019 geleid door de Amerikaanse chef-dirigent Karina Canellakis. Zij heeft illustere voorgangers als Bernard Haitink, Jean Fournet,

12 Hans Vonk, Edo de Waart (eredirigent), Jaap van Zweden (honorary chief conductor) en Markus Stenz. Het Radio Filharmonisch Orkest werkte samen met gastdirigenten als Pablo Heras-Casado, Vladimir Jurowski, Christoph Eschenbach, Vasily Petrenko, John Adams, Peter Eötvös, Charles Dutoit, Gennady Rozhdestvensky, Michael Tilson Thomas, Mariss Jansons, Valery Gergiev, Antal Doráti, Kirill Kondrashin en Leopold Stokowski. De Amerikaan James Gaffigan is vaste gastdirigent sinds 2011. In seizoen 2023-2024 wordt

hij opgevolgd door Stéphane Denève. Chloe Rooke is voor het seizoen 2022-2023 aangesteld als assistent-dirigent. Daarmee is het eerste Edo de Waart Assistant Conductorship aan haar toegekend. In 2014 kreeg het Radio Filharmonisch Orkest een Edison Klassiek Oeuvreprijs toegekend voor zijn verdiensten voor het Nederlandse muziekleven, in 2017 de Concertgebouw Prijs (samen met het Groot Omroepkoor).

➔ [RADIOFILHARMONISCHORKEST.NL](https://www.radiofilharmonischorkest.nl)

CHEF-DIRIGENT

Karina Canellakis
HONORARY CHIEF
CONDUCTOR

Jaap van Zweden
ERE-DIRIGENT

Edo de Waart
VASTE
GASTDIRIGENT

James Gaffigan
ASSISTENT-
DIRIGENT
Chloe Rooke

EERSTE VIOOL

Nadia Wijzenbeek
Dimiter Tchernookov
Alexander Baev
Maria Escarabajal
Mariska Godwaldt
Josje ter Haar
Julija Hartig
Kerstin Kendler
Leonie Mensink
Pedja Milosavljevic
Gerrie Rodenhuis
Ruud Wagemakers
Iina Laasio
Melissa Ussery
Stella Zake
Maren Bosma

TWEEDE VIOOL

Casper Bleumers
Joao Filipe Farinha
Fernandes
Andrea van Harmelen
Michiel Eekhof
Yvonne Hamelink
Annemarie van Helderens
Esther Kövy
Dana Mihailescu
Renate van Riel
Alexander van den Tol
Eveline Trap
Nina de Waal
Wouter Groesz
Casper Donker

ALTVIOOL

Francien Schatborn
Frank Brakkee
Huub Beckers
Arjan Wildschut
Igor Bobylev
Marije Helder
Annemijn den Herder
Annemarie Konijnenburg
Robert Meulendijk
Lotte de Vries
Ewa Wagner
Francisco Rodas
Sanchez

CELLO

Michael Müller
Anton Istomin
Eveline Kraayenhof
Harm Bakker
Winnifred Beldman
Mirjam Bosma
Crit Coenegracht
Anne Janssen
Ansfried Plat
Arjen Uittenbogaart

CONTRABAS

Wilmar de Visser
Annika Pigorsch
Jim Schultz
Sjeng Schupp
Ella Stenstedt
Stephan Wienjus
Eduard Zlatkin
Rebecca Fransen

FLUIT

Barbara Deleu
Ines Pires Pinto
Ingrid Geerlings
Maïke Grobbenhaar

HOBO

Aisling Casey
Marjolein Koning
Gerard van Anel

KLARINET

Arjan Woudenberg
Esther Misbeek
Diede Brantjes
Sergio Hamerslag

FAGOT

Hajime Konoe
Freek Sluijs
Marlene Schwärzler

HOORN

Petra Botma-Zijlstra
Frédéric Franssen
Margreet Mulder
Rebecca Grannetia

TROMPET

Floris Onstwedder
Raymond Rook
Johan Verheij

TROMBONE

Bram Peeters
Dominique Capello
Marijn Migchielsen

TUBA

Bernard Beniers

PAUKEN

Mark Haeldermands
SLAGWERK
Hans Zonderop
Vincent Cox

Esther Doornink
Martin Ansink

PIANO

Stephan Kiefer

SAXOFOON

Aukelien Kleinpenning
HARP

Marieke Schoenmakers